

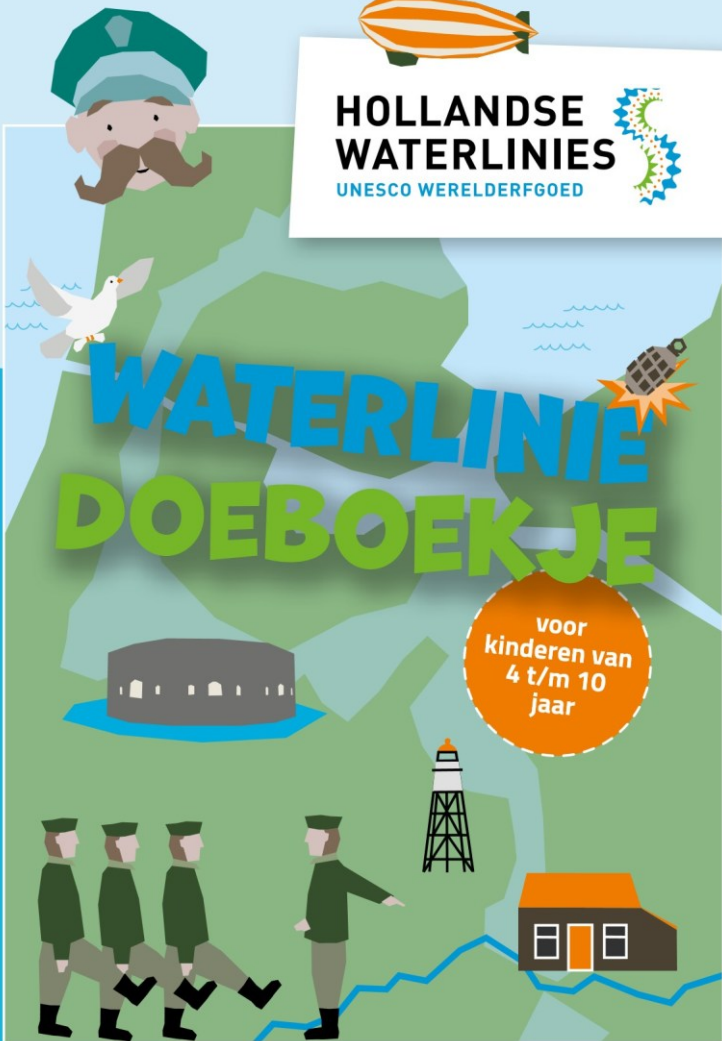
HOLLANDSE WATERLINIES

UNESCO WERELDERFgoed

WATERLINIE DOEBOEKJE

voor
kinderen van
4 t/m 10
jaar

Dit boekje is van

PUZZEL, TEKEN EN KLEUR JE MEE IN DIT DOEBOEKJE?

Zo ontdek je UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies! Iets wordt UNESCO Werelderfgoed als het zó bijzonder is dat de hele wereld het wil bewaren, voor nu en later. De Hollandse Waterlinies zijn speciaal omdat ze Nederland vroeger op een slimme manier beschermden. Wanneer er gevaar was, lieten soldaten water over het land stromen. Zo werd het één grote natte plassenwereld waar vijanden niet doorheen konden. Het water was te diep om in te lopen en te ondiep voor boten. Overal stonden forten, dijken en sluizen om te helpen. En die kun je vandaag nog steeds bezoeken!

**VEEL PUZZELPLEZIER EN VERGEET
NIET OM DE STICKERS TE PLAKKEN!**

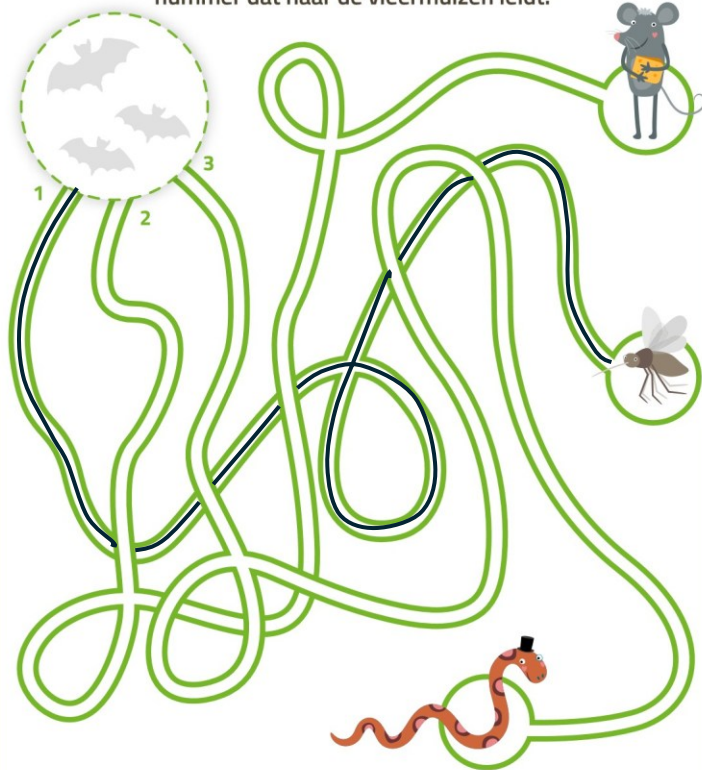
Neem hier eens
een kijkje!

VLEERMUIZEN OP HET FORT

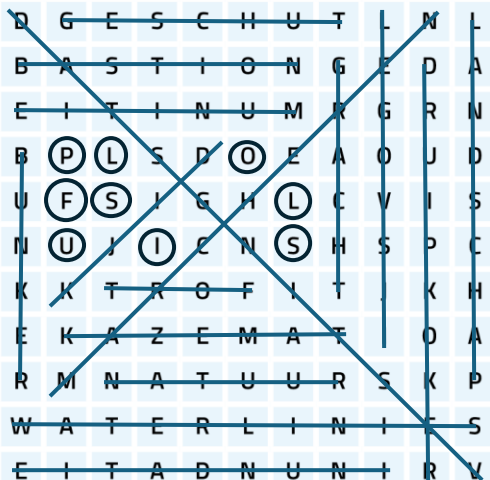

Forten zijn donker, rustig en koel; perfect voor vleermuizen! 's Nachts jagen ze op **muggen**. Help jij de vleermuizen hun avondmaal te vinden? Omcirkel het nummer dat naar de vleermuizen leidt.

WOORDZOEKER

Vind alle woorden hieronder, streep ze door en ontdek welk woord er overblijft.

Bastion
Bunker
Dijk
Druipkoker
Fort
Geschut
Gracht
Ijssvogel
Inundatie
Kazemat
Landschap
Marcheren
Munitie
Natuur
Vestingstad
Waterlinies

Oplossing:

P L O F S L U I S

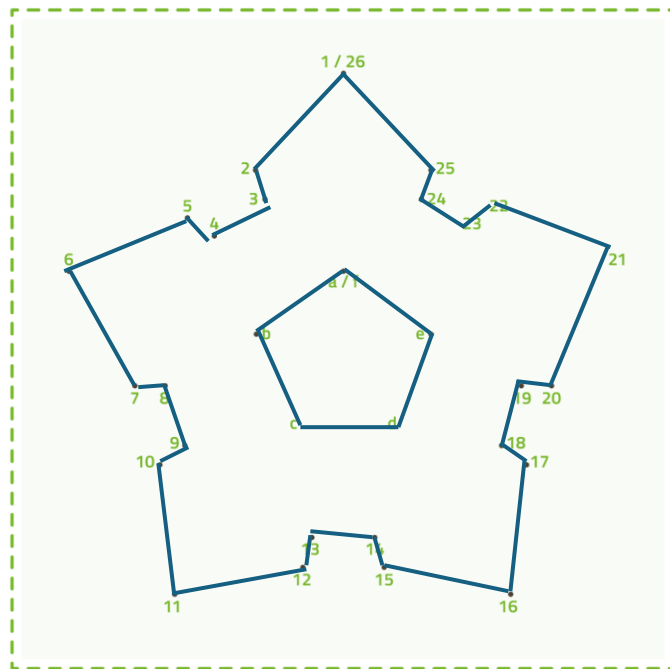

Nieuwsgierig
wat dit woord
betekent? Scan
de QR-code en
ontdek het!

VAN STIP TOT VESTING

In de Hollandse Waterlinies liggen 6 vestingsteden: Muiden, Naarden, Weesp, Utrecht, Gorinchem en Woudrichem. Verbind de stippen en maak je vesting compleet!

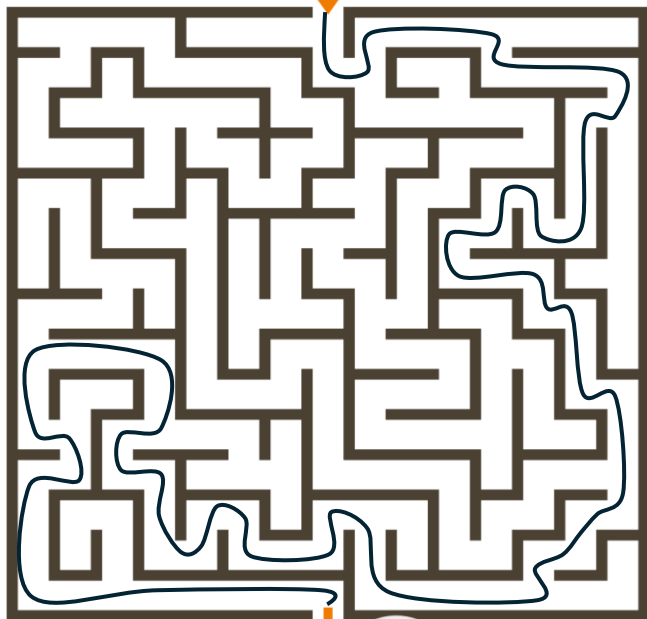

LIEFDESBRIEF

Een soldaat schrijft een brief aan zijn vriendin om te laten weten dat hij haar mist.

Kan jij zorgen dat de brief goed wordt bezorgd?

FORTSPOTTEN

Zoek, speur en vink aan wat je spot op het fort.
Eén keer mag je een sticker plakken!

Gracht

Luik

Brug

Schoorsteen

Kanon

Poepdoos

Wilig

Bunker

Wachtershuisje

MOPJES

Twee poepdozen staan naast elkaar.
Zegt de ene poepdoos tegen de andere:
'Je hebt daar een vlekje.' Zegt de andere
poepdoos: 'Hoe kun jij dat nou zien?
Je hebt niet eens een (wc)bril op!'

Roept de commandant boos:
"Soldaat, ik heb je vanmorgen
niet gezien bij de camouflage-
oefening!" Antwoordt de
soldaat: "Commandant, dank u
voor het compliment."

Lopen er twee muizen over het forteiland, vliegt er
ineens een vleermuis voorbij. De ene muis begint
te zwaaien, waarop die andere zegt: "Hee mafkees,
wat loop je nou te zwaaien?" Zegt die andere muis:
"Da's m'n neef, die zit bij de luchtmacht!"

SUDOKU KRAKEN

Kun jij deze Sudoku oplossen? Elke vorm mag maar
1 keer in elke rij en in elke kolom voorkomen.

Huisje

Sleutel

Bom

Sleutel

Huisje

Bom

Fort

Huisje

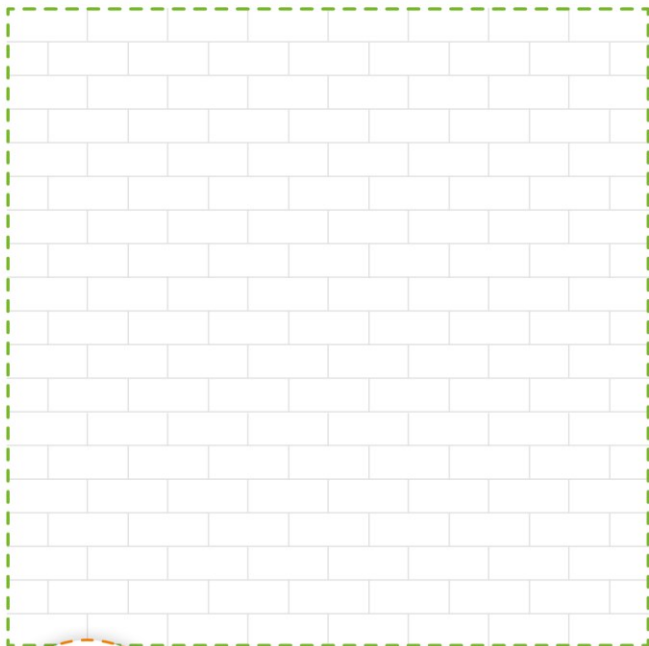

Bom

Fort

TEKENING OP DE MUUR

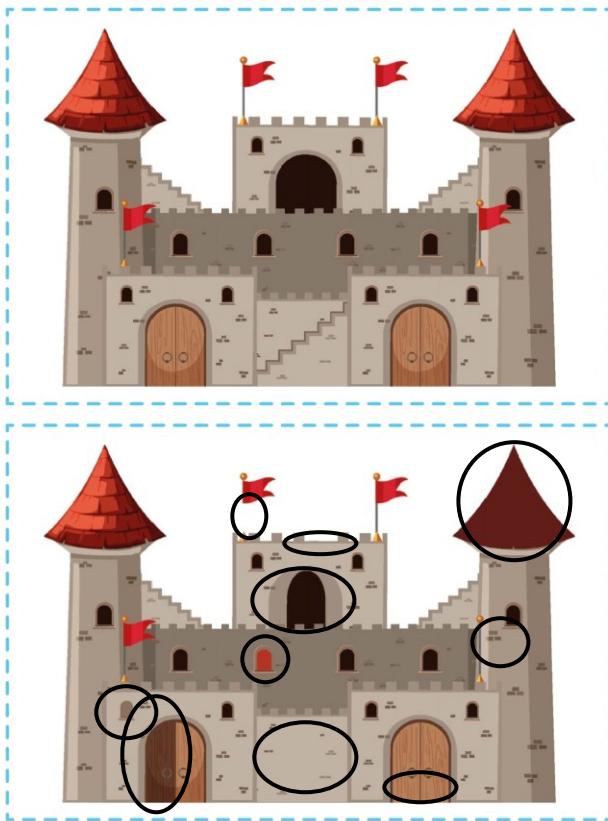
Vroeger maakten soldaten en gevangenen soms muurschilderingen uit verveling. Wat zou jij tekenen als je in een fort opgesloten zat? Zet het hieronder op papier.

Wist je dat Duitse soldaten tekeningen achterlieten op de muren van Fort Everdingen? Bekijk ze op everdingen.fortverhalen.nl!

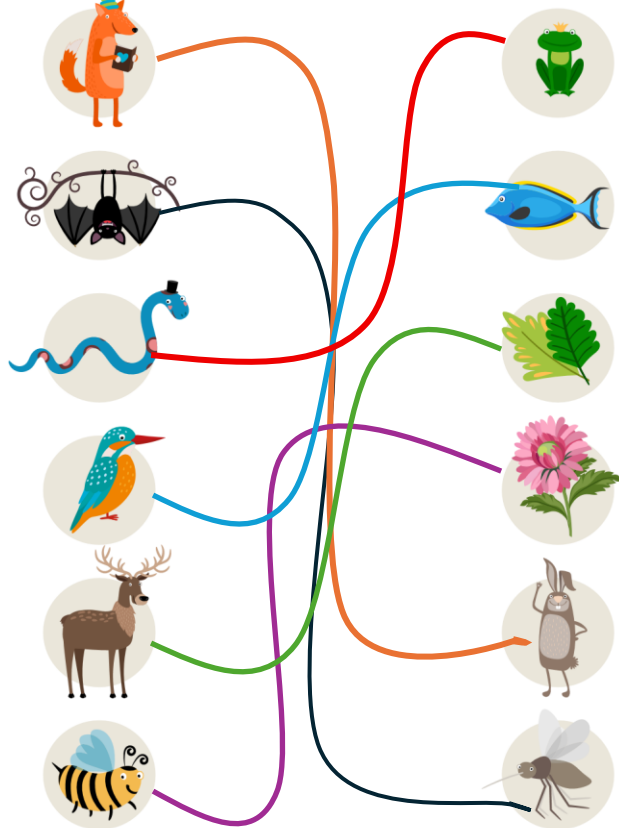
ZOEK DE VERSCHILLEN

Bij de Hollandse Waterlinies horen twee kastelen. Zoek de 10 verschillen tussen deze tekeningen.

WIE EET WAT?

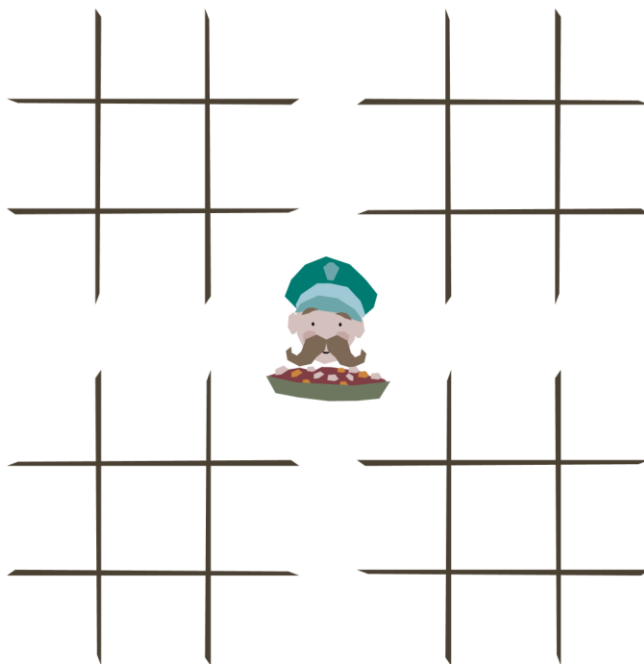
Trek lijnen van links naar rechts, van elk dier naar het eten dat bij hem hoort.

POTJE RATS, KUCH EN BONEN

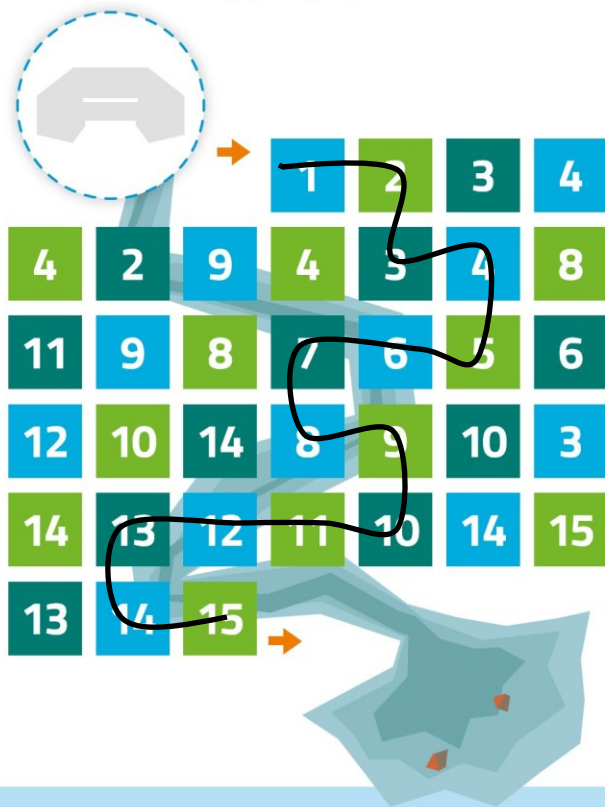
Vroeger aten soldaten geen boter, kaas en eieren, maar rats (stamppot), kuch (hard brood) en bonen (gedroogde bruine bonen)! Speel samen een potje rats, kuch en bonen.

HOE STROOMT HET WATER?

Om de vijand te stoppen werd het land expres onder water gezet. De sluis staat open, nu moet het water de polder instromen! Volg de juiste route door de getallen in volgorde te verbinden: van 1 naar 2 naar 3... tot en met 15.

Let op: je mag **niet** schuin!

WOORDPUZZEL

Welk woord kun je maken met de letters in de oranje balk? schrijf het woord op de stippellijn in de tekst en je ontdekt wat De Hollandse Waterlinies zijn!

- 1 Welk dier hangt ondersteboven in een fort?
- 2 Hoe noem je de militairen die op het fort verbleven?
- 3 Hoe noem je een stad die beschermd werd door wallen en grachten?
- 4 In een fort was meestal maar 1 vrouw. Wat deed zij vooral? De...
- 5 Soldaten aten op het fort een hard soort brood. Hoe heet dat?
- 6 Hoe heet het zware geschut dat op de fortmuren stond om de vijand van veraf mee te beschieten?

1	V	L	E	E	R	M	U	I	S					
2	S	O	L	D	A	T	E	N						
							3	V	E	S	T	I	N	G
								4	W	A	S			
								5	K	U	C	H		
								6	K	A	N	O	N	

De Hollandse Waterlinies zijn . **UNESCO**. Werelderfgoed. Dat betekent dat het uniek en onvervangbaar is in de wereld en bewaard moet worden voor later. Wil je meer weten? Ga naar hollandsewaterlinies.nl/unesco

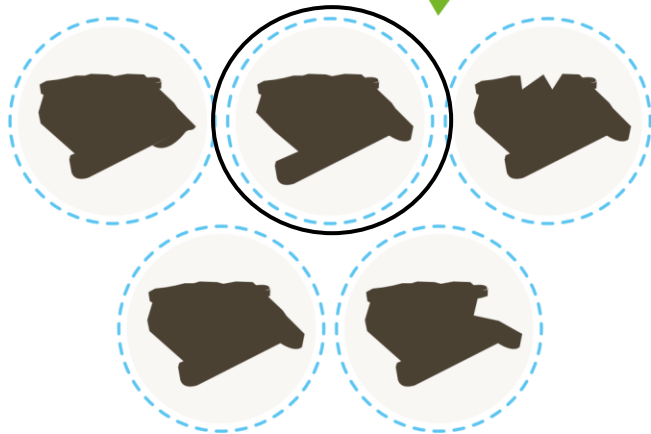
WELKE SCHADUW PAST?

Hier zie je een tekening van Fort Panterden, een fort met 5 verdiepingen! Vroeger beschermde het fort de watertoevoer naar de Hollandse Waterlinies.

Welke schaduw hoort bij Fort Panterden?

Welke van de 5 schaduwen komt exact overeen met deze tekening?

BEELDPUZZEL

Kun jij de puzzel oplossen?

K O M

O O K

S P E L E N

O P

-ur

D E

+en

F O R T E N

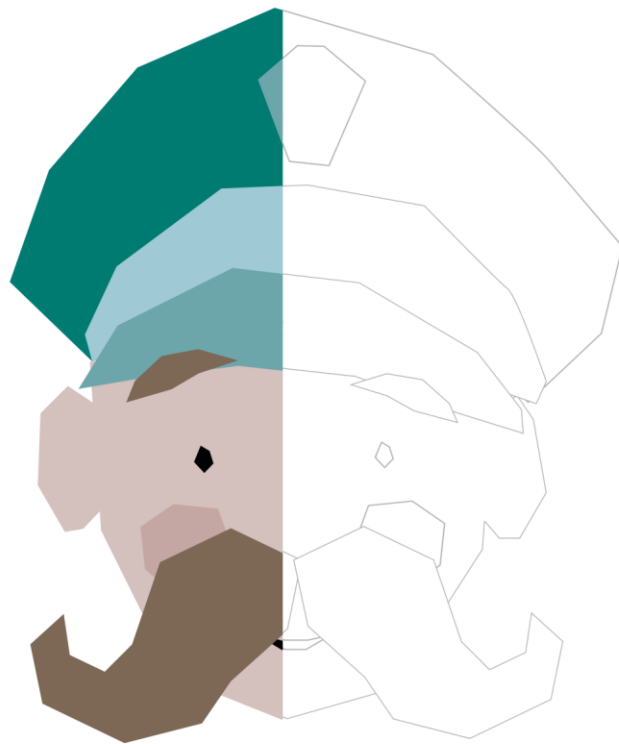
DUBBELGANGERS

Op de forten van de Hollandse Waterlinies wonen dieren die van rust en water houden. Streep de dubbele dieren weg. Welk dier blijft over? Plak zijn sticker op de lege plek!

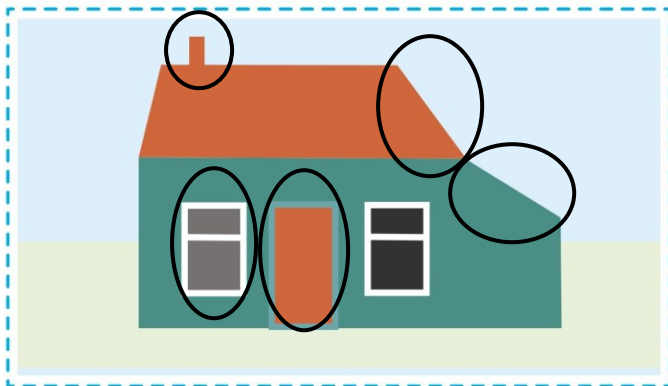
HELP DE COMMANDANT

Arme commandant is zijn kleur kwijt. Geef jij 'm zijn kleur terug? Je mag de commandant zelf jouw lievelingskleuren geven!

ZOEK DE VERSCHILLEN

Vroeger woonde er een fortwachter op het fort.
Kijk goed naar de twee afbeeldingen van zijn
woning en zoek de vijf verschillen. Omcirkel ze.

RAAD DE WOORDEN

Weet jij welke woorden hier staan? Schrijf ze
ernaast! Sommige letters krijg je cadeau.

tuikr	=	. r . . .	KRUIT
rkuneb	=	. u . k . .	BUNKER
nakno	=	k . . . n	KANON
mehl	=	. . l .	HELM
glav	=	v . . .	VLAG
lisus	=	. l . . s	SLUIS
branaattrangis	=	brisant . r . . . a .	GRANAAT
lekpoe	=	. . e . . l	KOEPEL
gletsiln	=	st . l	STELLING

Weetje: In 1885 werd een
heel sterk wapen uitgevonden:
de brisantgranaat. Daardoor
waren de oude bakstenen forten
niet meer veilig. Ze konden
makkelijk kapotgaan. Vanaf toen
werden de forten sterker gemaakt
met beton en aarde.

GEHEIMSCHRIFT!

Soldaten stuurden vroeger geheime berichten met morsecode: puntjes en streepjes! Zo konden ze snel communiceren met het hoofdkwartier, zonder dat de vijand het begreep. Kun jij dit woord in morsecode ontrafelen?

Hieronder vind je het alfabet in morsecode.

A	•—	J	•—•—	S	•••
B	—•••	K	—•—	T	—
C	—•—•	L	•••	U	••—
D	—••	M	—•—	V	•••—
E	•	N	—•	W	•—•—
F	••—•	O	—•—•	X	—•••—
G	—•—•	P	•—••	Y	—••—•
H	••••	Q	—•—•	Z	—•—••
I	••	R	•••		

—•— W •— A — T • E •—• R
 —••• L •• I —• N •• I • E

TEL DE COMMANDANT

Hoe vaak heb jij de commandant in dit boekje gespot? Plak hier de kleine stickertjes van de commandant zo vaak als je hem gevonden hebt!

En plak hier de grote sticker van de commandant!

Wat zou jij in morse willen schrijven?
Schrijf hier je eigen boodschap!